

KARARLAR

1990 YILINDA YAYINLANAN DEVLETLER HUSUSİ HUKUKU İLE İLGİLİ YÜKSEK MAHKEME KARARLARI

YARGITAY HUKUK GENEL KURULU KARARLARI:

- Y.H.G.K'nun 21.6.1989 tarih ve E.1989/2-337 - K.436 sayılı kararı,
"Bütün sonuçları ile babalığın sübutuna ilişkin davanın, tarafların delilleri toplanmadan, sırf yabancı ülke mahkemesi ilamına dayanılarak eksik inceleme ile karara bağlanması usul ve kanuna aykırıdır."
(İlmi ve Kazaî İçtihatlar Dergisi, Y030, S:358 (Ekim 1990) sh. 7542)
- Y.H.G.K'nun 21.6.1989 tarih ve E.1989/8-328 - K.428 sayılı kararı,
"Yabancı uyruklu kişinin Türkiye'de, taşınmaza ilişkin olarak zamanaşımıyla iktisap davası açabilmesi için (mütekabiliyetin eylemli olarak gerçekleşmesi şarttır. Tüm koşulların gerçekleşmemesi halinde davanın reddi gerekir."
(İstanbul Barosu Dergisi, Y:1990, C:64, S:1-2-3, sh. 220)
- Y.H.G.K.'nun 7.6.1989 tarih ve E.1989/10-316- K.411 sayılı kararı,
"Olayda kişi ve toprak yönünden yabancı unsur oluştuğuna göre, olaya Milletlerarası Özel Hukukun uygulanması gerekir.
Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkındaki Kanununun 1. maddesi uyarınca, öncelikle uygulanmak üzere iki devlet arasında o konuda yapılmış Milletlerarası Sözleşme olmadığından anılan Yasanın 24. maddesi gereği, tarafların seçtikleri hukuk, uygulama önceliğine sahiptir."
(Yargıtay Kararları Dergisi, C:16, S:2 (Şubat 1990) sh. 176)
- Y.H.G.K.'nun 13.6.1990 tarih ve E.1990/13-3 - K.347 sayılı kararı,
"Tenfiz kararının verilebilmesi için aranılacak şartlar 2675 sayılı MÖ-HUK.nun 38. maddesince belirlenmiş olup bu şartlardan "karşılıklılık ilkesi" temel ilke durumundadır, karşılıklılık gerçekleşmez ise, tenfiz isteği diğer şartlar aranmadan reddedilmelidir.

Alman Hukuk Yargılamaları Kanununun (ZPO) tenfizi kabul eden 722 ve 723. maddeleri ile MÖHUK.nun 34. maddesi, iki ülkenin hukuk düzenindeki paralelliğin varlığını göstermektedir. Gerek MÖHUK'nun 38 ve gerekse Z.P.O.nun 328/5 maddesinde kabul edilen temel ilke karşısında artık "karşılıklılığın" gerçekleştiği kabul edilmelidir."
(Yargıtay Kararları Dergisi, C:16, S09 (Eylül 1990) sh.1282)

YARGITAY 2. HUKUK DAİRESİ KARARLARI:

- Y.2.H.D.'nin 6.11.1989 tarih ve E.8179/K.9002 sayılı kararı, "Evlilik içinde doğan çocuğun nesebi koca tarafından reddedilmedikçe, babalığa karar verilmesi olanaksızdır.
Yabancıların nesep ilişkileri, doğum anında evlenmenin genel hükümlerini düzenleyen hukuka tâbidir."
(Yargıtay Kararları Dergisi, C:16, S:2 (Şubat 1990) sh. 196)
- Y.2.H.D.'nin 2.3.1990 tarih ve E.10963/K.2445 sayılı kararı, "Yabancı mahkeme kararlarının tanınması Türk Milli Hukukuna uygun olması şartına bağlıdır.
Tanınması istenen hüküm, tarafların anlaşmaları sonucu verilen boşanma kararıdır. Karar tarihinde Türk Milli Hukukunda anlaşmalı boşanma olmadığı gibi, sonradan yürürlüğe giren M.K.134/3 maddesi şartları dahi karara uymadığından tenfiz talebinin reddi gerekirken, kabulü isabetsizdir."
(İlmi ve Kazaî İçtihatlar Dergisi, Yıl:30 S:358 (Ekim 1990) sh. 7542)
- Y.2.H.D.'nin 22.6.1990 tarih ve E.6373/K.6410 sayılı kararı, "İptali istenen kayyım kararında tapu malikinin Türk tabiiyetinde olmadığı yazılı olduğuna göre devletten izin almadan tabiiyet değiştirenin Osmanlı ya da Türk vatandaşlığından iskat edilen kişi olup-olmadığının araştırılması gerekir."
(Yasa Hukuk ve Mevzuat Dergisi, C:13, S:8 (Ağustos 1990), sh.1122)
- Y.2.H.D.'nin 14.9.1990 tarih ve E.1764/K.827 i sayılı kararı, "2675 sayılı Kanununun 18. maddesi uyarınca evlat edinme ehliyeti ile şartları hakkında davacının Milli Hukukunun uygulanması gerekmektedir. Aynı kanununun 2. maddesi uyarınca yetkili Yabancı Hukuku re'sen uygulama durumunda olan mahkemenin bu konuda hiçbir araştırma yapmadan yazılı şekilde hüküm kurması usul ve kanuna aykırıdır."
(Resmi Gazete, T:28 Ekim 1990, S:20679, sh.15)

YARGITAY 8. HUKUK DAİRESİ KARARI:

– Y.8.H.D.'nin 14.14.1989 tarih ve E.13704/K.14278 sayılı kararı,

"Bir Türk'ün, Suriyeli'ye ait Türkiye'de bulunan taşınması gerek bir muameleyle ve gerekse zilyedlik yoluyla iktisabı mümkün değildir."

(Yargıtay Kararları Dergisi, C:16, S:3 (Mart 1990) sh. 373)

YARGITAY 11. HUKUK DAİRESİ KARARLARI:

– Y.11.H.D.'nin 11.10.1988 tarih ve E.2749/K.5770 sayılı kararı,

"Yabancılaşma esasına dayalı davalarda, güvence gösterme yükümlülüğünün amacı yalnızca davalının olası zararlarının karşılanmasına inhisar etmeyip Türk mahkemesince yapılacak yargılama giderleri ve bu arada ödenmesi gereken araç v.b. gibi kamu giderlerini de kapsadığından usul kanununca benimsenen ilkenin aksine, Türk kambiyo rejimi ile yakın ilgili bulunması bakımından kamu düzenini ilgilendirmesi nedeniyle güvence gösterme yükümlülüğü diğer tarafça ileri sürülmemiş olsa bile yargılama sırasında mahkemelerce re'sen gözetilmesi gerekir.

Teminat döviz olarak belirlenip Merkez Bankasına bloke edilmelidir.

(Yasa Hukuk ve Mevzuat Dergisi, C: 13 S: 3 (Mart 1990) sh.422; İstanbul Barosu Dergisi, Y: 1990, C:64, S: 1-2-3, sh.266)

– Y.11.H.D.'nin 15.9.1989 tarih ve E.5912/K.4324 sayılı kararı, "2675 sayılı (Milletlerarası Özel Hukuk ve Usul Hukuku Hakkında Kanunun) 25 maddesi gereğince haksız fiilden doğan borçlarda, haksız fiilin işlendiği yer hukukunun uygulanması gerektiğinden ve yabancı hukukta zamanaşımı süresinin Türk hukukundan farklı şekilde düzenlenmiş ve uygulanmış olmasının kamu düzenine açıkça aykırılık teşkil etmemesinden ötürü, davaya ilişkin Viyana Hukuk Mahkemesi kararının, bahis konusu Kanunun 38/c ve 5. maddeleri hükümleri uyarınca tenfizi gerekir."

(İstanbul Barosu Dergisi, Y:1990, C:64, S:1-2-3, sh. 270)

– Y.11.H.D.'nin 15.2.1990 tarih ve E.974/K.926 sayılı kararı,

"Uçakla İstanbul'dan Tel Aviv'e giden yolcunun, dönüş sırasında biletle belirtilen kalkış saatinde meydanda bulunmasına rağmen uçada alınmaması yüzünden üç gün Tel Aviv'de kalmasından ötürü yaptığı harcamaların ödetilmesi davasında, Uluslararası Hava Taşımalarına İlişkin Bazı Kuralların

Birleştirilmesi Hakkında 1929 tarihli Varşova Konvansiyonu'nda ve bunu değiştiren 1955 tarihli La Haye Protokolunda bir hüküm bulunmadığından 2675 sayılı MÖHUK'nun 24/f.II maddesi hükmü uygulanır. Buna göre, T.K.K.'nin 806/f.III'e göre "taşıyıcı... vasitanın belli saatten önce hareketi sebebiyle yolcunun yetişememesi... sebebiyle mesul ve herhangi bir zarar isbat edilmese bile bilet parasının üç mislini maktu tazminat ödemekle mükelleftir..."

(İstanbul Barosu Dergisi, Y:1990, C:64, S:4-5-6, sh.528)

YARGITAY 13. HUKUK DAİRESİ KARARLARI

- Y.13.H.D.'nin 30.6.1989 tarih ve E.1221/K.4636 sayılı kararı,
"Yabancı ilamların tanınması kesin hüküm kuvvetinin kabulü anlamını taşıdığından tanıma ancak (inşai mahiyette) yenilik doğurucu ve malvarlığına ilişkin olmayan kararlar için mümkündür. Malvarlığına ilişkin bir eda davası sonucu verilen karar cebri icrayı gerektirdiğinden tanınması değil tenfizi istenmelidir.
(Yargıtay Kararları Dergisi, C:16, S:7 (Temmuz 1990, sh. 1029)
- Y.13.H.D.'nin 16.11.1989 tarih ve E.3896/K.6648 sayılı kararı,
"Yabancı devletle özel hukuk ilişkilerinden doğan hukuki uyuşmazlıklarda, yargı muafiyeti tanınmaz. Bu gibi uyuşmazlıklarda, yabancı devletin diplomatik temsilcisine tebligat yapılabilir.
(Yargıtay Kararları Dergisi, C:16, S:6 (Haziran 1990) sh.882)
- Y.13.H.D.'nin 12.12.1989 tarih ve E.4375/K.7250 sayılı kararı,
"Ödünç sözleşmesinin Almanya'da kurulmuş bulunması nedeniyle tanık dinletilmesi istenmiştir.
Ödünç işleminin değerine göre, olayda tanık dinlenmesine olanak yoktur. Ancak, dava dilekçesinin deliller bölümünde gerekirse yemin deliline de dayanıldığından davacıya, davalıya yemin teklif etme hakkı olduğu hatırlatılmalıdır.
Kaldı ki ödünç sözleşmesi Türkiye'de yapılmıştır. Federal Almanya Usul Yasasına göre tanık dinlenebileceği söz edilerek tanıkların dinlenmesi ve sözlerine değer verilmesi yasaya aykırıdır."
(Yargıtay Kararları Dergisi, C:16, S:3 (Mart 1990) sh.408)

YARGITAY 15. HUKUK DAİRESİ KARARI:

- Y.15.H.D.'nin 19.2.1990 tarih ve E.5255/K.679 sayılı kararı, yetki itirazı ilk itirazlardan olup, davanın başlangıcında esasa girilmeden önce ileri sürülmesi gerekir. Ayrıca, yetki itirazında bulunan taraf, yetkili mahkemeye herhangi bir duraksamaya yol açmayacak biçimde göstermek zorundadır. Kurulması düşünülen sözleşmenin esaslı unsurlarını oluşturan hususlarda anlaşma sağlanamadığında sözleşmenin kurulduğundan (vücut bulduğundan) söz edilemez."
- (Yasa Hukuk ve Mevzuat Dergisi, C:13, S:8, (Ağustos 1990) sh.1177)

Hazırlayan: **Bülent ÖZDEN**